



ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI:10.52058/2708-7530-2025-11(54)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 11(54)
2025



Ми з Україною



ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11\(54\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11(54))

Věda a perspektivy

№ 11(54) 2025

Praha, České republika
2025

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 11(54) 2025. str. 347

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 210/2025 ze dne 21. listopadu 2025)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)



Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible



Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)



Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, České
republika)



Dina Dashevskaya - geolog,
geochemist Praha, Česká
republika (Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Humeir Huseyn Achmedov** - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Ahmet Selcuk Akdemir - doktor věd, profesor, Malatya Turgut Ozal University (Turecko)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Savvas Mavridis - profesor, katedra marketingu a cestovního ruchu, International Hellenic University (Thessaloniki, Greece);
Jurij Kijakov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačičin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zasláných materiálů odpovídají autoři

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika, 2025
© Vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“, 2025
© autoři článků, 2025



OBSAH

SÉRIE “Ekonomika”

- Antonina Bazyliuk, Iaroslava Nazarenko** 8
THE WELFARE STATE IN THE XXI CENTURY: GLOBAL CHALLENGES AND UKRAINIAN NATIONAL PRIORITIES
- Oleg Khorobchuk, Andriy Pilko** 19
QUANTITATIVE ASSESSMENT OF THE REGION'S EXPORT POTENTIAL
- Olena Vasiltsova** 30
ADDITIVES AND IMPROVERS IN BAKERY PRODUCTS: INTERNATIONAL COMPARISON AND THEIR IMPACT ON HUMAN HEALTH
- Тетяна Долішня, Анна Драганчук** 42
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИДИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У СФЕРІ КОНСАЛТИНГУ

SÉRIE “Pedagogika”

- Oleksandra Ordanovska, Vyacheslav Pivovarchik, Alesya Supranovich** 49
PROBLEM-BASED RESEARCH GROUPS AS AN EFFECTIVE FORM OF ORGANIZING SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITIES IN PHYSICS AND MATHEMATICS EDUCATION

SÉRIE “Právní vědy”

- Oleksandr Shevchuk** 58
THE SUI GENERIS DATABASE RIGHT REVISITED FOR AI: A LEGAL BASIS FOR PROTECTING FINANCIAL, INTELLECTUAL, AND LABOUR INVESTMENTS
- Олексій Бойко** 66
ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕНІ



Вікторія Крупей, Василь Горин 77
*ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В МЕЖАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ*

Ігор Митрофанов 87
КРИМІНАЛЬНО КАРАНІ ПОСЯГАННЯ НА ВІЙСЬКОВЕ МАЙНО

Володимир Федченко 99
*ПРОВЕДЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ТА ІНШИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ В КРИМІ-
НАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ*

SÉRIE “Veřejná správa”

Христина Васькович 110
*СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ*

SÉRIE “Psychologie”

Світлана Бондаревич 124
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТРУКТУРИ МОДЕЛІ ЗДОРОВ'Я

Яна Марінова 137
*ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДИХ ЖІНОК В УМОВАХ
ВІЙНИ: ФАКТОРИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ, УСВІДОМЛЕНОСТІ ТА
СТАНУ ПОТОКУ*

Світлана Шпак, Світлана Якубовська, Наталія Трамбовецька 144
*ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В
КОЛЕКТИВІ ЮНАКІВ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ*

SÉRIE “Geografické vědy”

**Андрій Бортнік, Сергій Полянський, Михайло Мельнічук, Лариса
Чижевська, Юрій Білецький, Олег Мельник, Роман Качаровський** 158
*ОСОБЛИВОСТІ МЕЛІОРОВАНИХ ГІДРОМОРФНИХ ҐРУНТІВ
БАСЕЙНУ РІЧКИ ПРИП'ЯТІ (В МЕЖАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)*



Зоя Карпюк, Лариса Чижевська 173
АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ОКЕАНІЧНИХ ЕКО-СИСТЕМ У ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ГІДРОХІМІЧНИХ УМОВАХ

Тетяна Павловська, Сергій Бондарчук 190
БАГАТОРІЧНИЙ (1950–2024 РР.) РЕЖИМ ВИПАДАННЯ ОПАДІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ МАНЕВИЧІ (ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ, УКРАЇНА)

Лариса Чижевська, Михайло Мельнійчук, Зоя Карпюк, Юрій Білецький, Сергій Полянський, Роман Качаровський, Чижевський Тадеуш 205
НАПРЯМКИ ТА НАСЛІДКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У ДУБРОВИЦЬКІЙ ГРОМАДІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

SÉRIE “Filologické vědy”

Zhanna Danilich, Habriiela Leva 223
COMPARATIVE STUDY OF MACHINE LEARNING AND DEEP LEARNING METHODS FOR EMOTION RECOGNITION IN TEXTS

Olesia Reshetar 235
LINGUOSTYLISTIC FEATURES OF THE CONTEMPORARY ENGLISH-LANGUAGE FILM TEXT (BASED ON THE FILM "SCHINDLER'S LIST")

Olesia Reshetar 245
FRAMING THE IMAGE OF AMERICAN PRESIDENT DONALD J. TRUMP IN ENGLISH-LANGUAGE MEDIA DISCOURSE

Viktor Tsymbalov 255
PSYCHOLOGICAL VOCABULARY OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE CONTEXT OF IMPROVING PERSONAL LIFE

SÉRIE “Informační technologie”

Yevhenii Bombela, Dmytro Blyzniuk, Denis Miroshnichenko, Vladimir Lebedev 267
HYBRID AI-AUGMENTED PROJECT METHODOLOGY



SÉRIE “Biologie”

- Наталія Душечкіна, Світлана Совгіра, Олена Кочубей, 288**
Святослав Мандебура
*КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ НЕОРГАНІЧНИХ РЕЧОВИН
НА ЕКОСИСТЕМИ ВОДОЙМ ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ*

SÉRIE “Finance, bankovníctví, pojišťovnictví a akciový trh”

- Тетяна Косова, Богдан Стременовський 301**
*АДАПТИВНІ МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ
АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИЗИК-ОРІЄНТОВА-
НОГО СЕРЕДОВИЩА*

SÉRIE “Řízení”

- Наталія Дєєва, Олександр Радченко 314**
*ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я*

SÉRIE “Lékařské vědy”

- Галина Нагуляк 328**
*КОСМЕТОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПАЦІЄНТІВ ІЗ ГОРМОНАЛЬНО-
ОБУМОВЛЕНИМИ ЗМІНАМИ ШКІРИ: КЛІНІЧНІ АЛГОРИТМИ*

SÉRIE “Sociologie”

- Наталія Шуст, Юрій Салтиков 337**
*ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОНТЕНТУ
МОЛОДЮ В ЦИФРОВУ ДОБУ*



[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11\(54\)-205-222](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11(54)-205-222)

Лариса Чижевська

*кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри
фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Михайло Мельнічук

*кандидат географічних наук, професор кафедри
фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Зоя Карпюк

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Юрій Білецький

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-0477-4196>*

Сергій Полянський

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії, географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*



Роман Качаровський

*магістр географії, старший лаборант кафедри економічної
та соціальної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Чижевський Тадеуш

*здобувач освіти першого (бакалаврського) рівня освіти,
спеціальність 103 Науки про Землю, ОПП «Гідрологія»,
група Гідр-33, географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна*

**НАПРЯМКИ ТА НАСЛІДКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У
ДУБРОВИЦЬКІЙ ГРОМАДІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Анотація. Проаналізовано особливості становлення процесу природоко-
ристування у межах досліджуваної територіальної громади в історичному
аспекті. Визначено передумови розвитку специфічних напрямків використання
місцевого природно-ресурсного потенціалу. Досліджено територію громади як
складну природно-антропогенну систему, вивчено її структуру. У ході дослід-
ження проведено різнопланові обстеження місцевих компонентів природи в
польових умовах, а також за допомогою дистанційних методів зондування Землі.
Здійснено низку спостережень та вимірювань параметрів геосистем. Детально
досліджено особливості розвитку гірничодобування в межах громади. Оцінено
стан торфодобування. Особлива увага зосереджена на аналізі технології
нелегального добування бурштину, що згубно впливає на лісові ресурси та
грунтовий покрив. Зазначено, що однією з ключових проблем Дубровицької
громади є радіоактивне забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС. Обґрунтовано
високу ймовірність вертикальної та горизонтальної міграції радіонуклідів у
зв'язку із переважанням ґрунтів легкого гранулометричного складу. Масиви
природних торфовищ і лісових угідь розглядаються як критичні ландшафти в
плані радіоактивного забруднення. Застосовано кількісні підходи щодо оцінки
стану поверхневих вод. Апробовано універсальну методику екологічних
показників щодо визначення стану основних водних об'єктів у межах громади.
Виявлено високу ймовірність прояву процесів евтрофікації в межах водойм



замкнутої форми зі сповільненим водообміном. Визначено прояв екологічних проблем, а саме трансформація ландшафтів, втрата біорізноманіття, деградація ґрунтів, забруднення довкілля. Окреслено перспективні напрямки охорони та оптимального використання досліджуваної території з урахуванням особливостей природи та потреб населення.

Ключові слова: природні ресурси, природокористування, гірничодобування, ландшафт, забруднення, радіація, водні ресурси, евтрофікація, охорона природи, екологічні проблеми, Дубровицька територіальна громада.

Larysa Chyzhevska

*Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Mykhailo Melniichuk

*Candidate of Geographical Sciences, Professor of Physical Geography, Faculty
of Geography, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Zoia Karpiuk

*Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the Department of
Physical Geography of Faculty of Geography, Lesya Ukrainka Volyn National
University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Yuriy Biletskyi

*Candidate of Biological Sciences, Associate Professor of the
Department of Physical Geography of the Faculty of Geography of
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0477-4196>*

Serhiy Polyansky

*Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the
Department of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*



Roman Kacharovskiy

*Master of Geography, senior laboratory assistant at the Department of
Economic and Social Geography, Faculty of Geography,
Volyn National University named after Lesya Ukrainka, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Tadeush Chyzhevsky

*first (bachelor's) level student, specialty
103 Earth Sciences, OPP "Hydrology", group Hydro-33, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine*

**DIRECTIONS AND CONSEQUENCES OF NATURE USE IN THE
DUBROVYTSKY COMMUNITY OF RIVNE REGION**

Abstract. The peculiarities of the formation of the process of nature use within the studied territorial community in the historical aspect have been analyzed. The prerequisites for the development of specific areas of use of local natural resource potential have been determined. The territory of the community has been studied as a complex natural and anthropogenic system, its structure has been investigated. During the study, diverse surveys of local components of nature were carried out in the field, as well as using remote sensing methods. A number of observations and measurements of geosystem parameters were carried out. The features of the development of mining within the community were studied in detail. The state of peat mining was assessed. Special attention was paid to the analysis of the technology of illegal amber mining, which has a detrimental effect on forest resources and soil cover. It was noted that one of the key problems of the Dubrovytsia community is radioactive contamination because to the Chernobyl accident. The high probability of vertical and horizontal migration of radionuclides due to the predominance of soils with a light granulometric composition was substantiated. Massifs of natural peatlands and forest lands are considered critical landscapes in terms of radioactive contamination. Quantitative approaches to assessing the state of surface waters were applied. A universal methodology of ecological indicators was tested to determine the state of the main water bodies within the community. A high probability of eutrophication processes within closed-form reservoirs with slow water exchange was identified. The manifestation of ecological problems was determined, namely, landscape transformation, loss of biodiversity, soil degradation, environmental pollution. Promising directions for protection and optimal use of the studied territory were outlined, taking into account the peculiarities of nature and the needs of the population.



Keywords: natural resources, nature management, mining, landscape, pollution, radiation, water resources, eutrophication, nature protection, environmental problems, Dubrovysia territorial community.

Постановка проблеми. Дубровицька територіальна громада, що знаходиться на крайньому північному заході Рівненщини, характеризується поєднанням унікальних ландшафтів з різноманітним малозміненим природним компонентом.

Дубровицька громада нинішніх меж набула у 2020 р., внаслідок укрупнення території відповідно до норм Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», серед яких і Дубровицька міська ТГ Сарненського району, площею 1091,3 км², населення 37 843 осіб. До складу громади увійшло одне місто – Дубровиця та 39 сіл (сс. Бережки, Бережниця, Берестя, Білаші, Вел. Черемель, Вел. Озера, Велюнь, Вільне, Грані, Грицьки, Загребля, Залішани, Залужжя, Заслуччя, Зелень, колки, Кривиця, Крупове, Кураш, Лісове, Літвиця, Лютинськ, Мочулище, Нивецьк, Озерськ, Орвяниця, Осова, Острівці, Підлісне, Порубка, Працюки, Різки, Сварицевичі, Селець, Соломійівка, Трипутня, Узлісся, Шахи, Ясинець). Адміністративним центром громади є м. Дубровиця, площею 8,88 км² (населення – 9 343 особи) (Рис. 1) [1, 8, 10].

Останнім часом простежується посилення негативного впливу на природу Дубровицького, передусім, за рахунок видобування бурштину, масового вирубування лісів, розорювання земель і їх виснаження. Чинником, що за своєю дієвою силою переважив усі перелічені вище, став безупинний вплив радіації. Остання є наслідком аварії на ЧАЕС, а також постійних викидів Рівненської АЕС. В результаті цього тисячі гектарів земельних угідь стали ризикованими для використання в сільському господарстві, ускладнився медико - біологічний стан населення. Це зумовлює необхідність проведення систематичних досліджень стану довкілля з метою його збереження, а також задля розробки напрямків оптимізації ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Протягом усього свого існування, територія Дубровиччини була цікавим об'єктом для дослідження різними науковцями, в тому числі географами і екологами, адже приваблювала їх безпосередньою унікальністю своїх ландшафтів, великою різноманітністю рослинного і тваринного світу та мальовничістю пейзажів [5, 7, 8, 52].

Також, територія громади багата на поклади таких корисних копалин як глина, пісок, торф та бурштин, і хоча їх родовища на даний момент мало розвідані, але є цікавими для подальшого їх дослідження і вивчення. Значного ажіотажу серед дослідників спричинила тема видобування бурштину, яка набула великого розголосу, адже є головною проблемою негативних змін на певних територіях і призводить не тільки до порушення земель, а й до масового незаконного вирубування лісових насаджень, що безпосередньо впливає на зміну екологічної рівноваги в межах території [3, 4, 11].

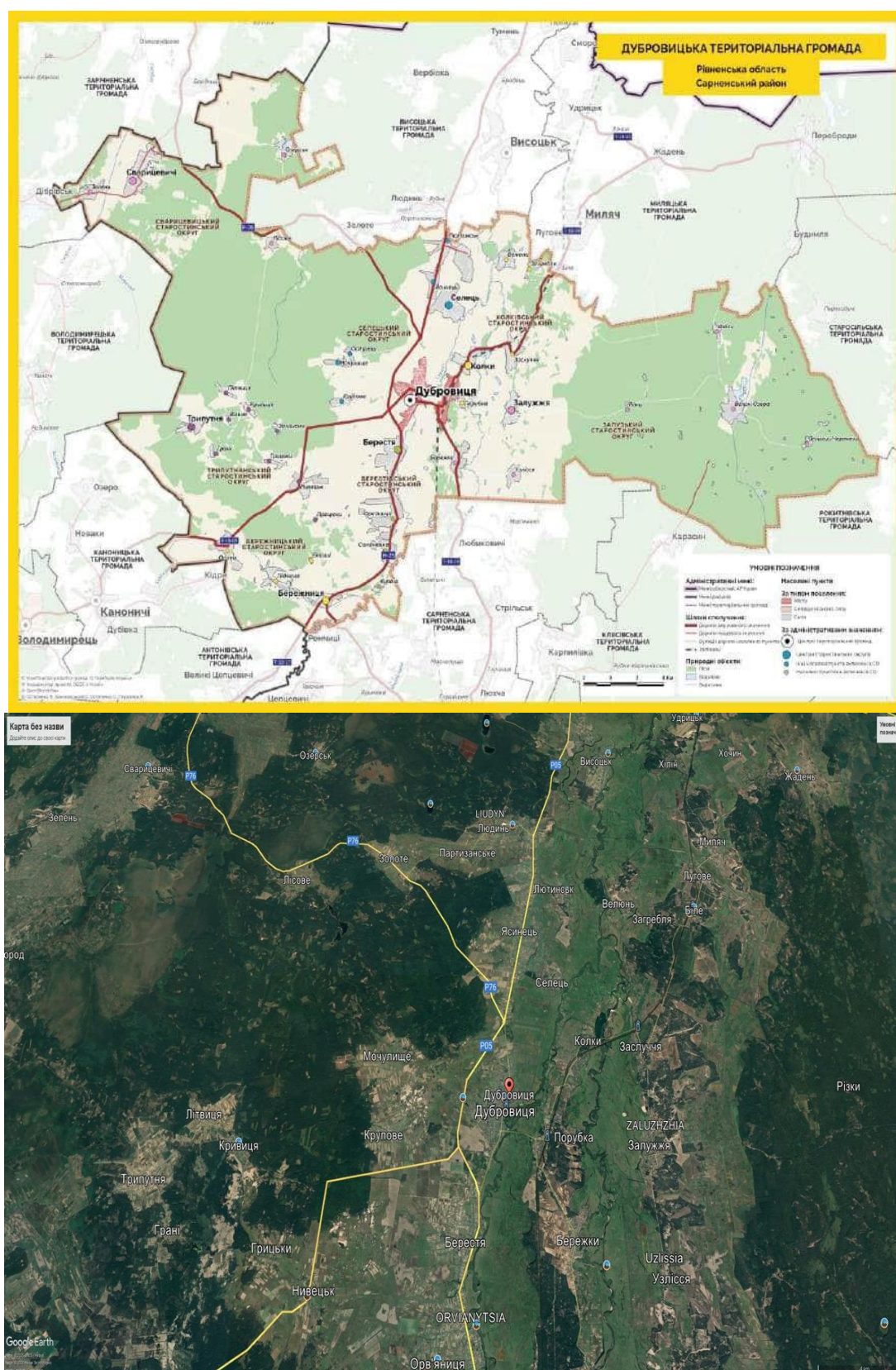


Рис. 1. Дубровицька територіальна громада [1]



Дослідженням бурштинової проблеми займалися такі вчені, як: Войчун Н. І., Потіха А. М., Коротун О. П. В своїх роботах вони висвітлили не тільки загальні дані про «сонячний камінь», а детально розглянули дану ситуацію як значну проблему, яку негайно потрібно вирішувати, адже вона несе за собою чималі негативні наслідки для природи [3, 6, 11]. Загалом дослідження показали, що якщо порушити природну рівновагу в будь-якій екосистемі, то це може викликати непередбачені наслідки, які часто виявляються небезпечними для людей і багатьох інших живих організмів [3].

Вчених-дослідників турбують наслідки меліорації земель, сучасний стан осушених ділянок [3, 6]. Досліджуються водні ресурси краю, стан атмосфери, клімат, радіологічну ситуацію. Фахівцями Регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області було проведено морфометричні обстеження найбільших річок і водойм замкнутого типу [2, 7]. Набули популярності останнім часом дослідження, що спрямовані на виявлення туристсько-рекреаційного потенціалу місцевих водних об'єктів [6].

Мета статті. Основною метою наукового пошуку є дослідження напрямків і наслідків природокористування у межах Дубровицької територіальної громади.

Для досягнення мети були поставлені і виконані такі завдання: обґрунтувати теоретико-методологічні аспекти вивчення Дубровицької ТГ; вивчити природні та господарські особливості об'єкту дослідження; визначити інтенсивність господарського навантаження на природні системи Дубровищини; проаналізувати наслідки використання земельних ресурсів, експлуатації лісів, оцінити радіологічну ситуацію в межах громади; зібрати інформацію та зробити відповідні висновки про наслідки бурштинодобування у межах громади; запропонувати напрямки оптимізації стану довкілля у Дубровицькій громаді з урахуванням її особливостей та перспектив подальшого розвитку.

У ході дослідження були використані традиційні та сучасні загально-наукові й географічні методи. Зокрема, порівняльно-описовий, картографічний, статистичний. Застосовано історичний, ландшафтно-екологічний, системний підходи. Використано матеріали Дубровицької міської ради, ДП «Укрбурштин», обласного управління екології і природних ресурсів у Рівненській області, Регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області, державної екологічної інспекції у Рівненській області.

Виклад основного матеріалу.

Господарське освоєння досліджуваної території відбувається під впливом різних за своїм характером соціально-економічних чинників [8, 10]. Заселення території сучасної Дубровицької ТГ почалося ще в добу Київської Русі. Перша згадка про поселення Дубровиця (Домбровиця) датується 1005 роком. Протягом тривалого часу дана територія знаходилась під владою різних держав. Входила до складу Турово-Пінського князівства, Галицько-Волинської держави, Великого князівства Литовського. Після Люблінської унії територія відійшла до Польщі [30].



Освоєння прилеглої території в межах сучасної Дубровицької ТГ почалося приблизно в XV-XVI ст. Про це свідчать писемні згадки в історичних джерелах про деякі населені пункти. Зокрема про такі села: Великі Озера (XV ст.), Сварицевичі (1450 р), Берестя (1501 р), Лісове (1577 р), Бережки (1580 р), Селець (1580 р), Осова (1581 р), Бережниця (1629 р), Залужжя (1629), Соломіївка (1654 р). В цей період територія була зайнята лісами і болотами, що ускладнювало її активне освоєння. Найбільш поширеними були невеликі села та хутори [15]. Активний розвиток поселень припадає на 20-30-ті роки XX ст. Територія знаходилась в складі УРСР. Відбувалось створення колгоспів і освоєння прилеглих земель. Загалом активізувався процес використання природних ресурсів. Під час Другої світової війни багато сіл і хуторів було знищено і спалено. У 40-50 рр. XX ст. відновлювались зруйновані під час війни підприємства та колгоспи. Також відбувався розвиток лісової і лісохімічної промисловості, будівництво цегельних заводів. Активно розорювались землі для вирощування сільськогосподарських культур.

На даний час Дубровицька громада спеціалізується на видобутку корисних копалин як-то глина, бурштин, пісок, торф. У межах громади розвідано та функціонує 4 родовища корисних копалин. Найбільш широко в складі мінерально-ресурсного потенціалу представлена будівельна сировина, запаси якої забезпечують подальший розвиток виробництва цегли на тривалий період. Розвідані родовища бурштину, запаси торфу і піску будівельного. На даний час розробку торфородовищ здійснює товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма „Рекорд”, товариство з обмеженою відповідальністю «Торф Ленд Україна», цеглу будівельну виготовляє приватне підприємство „Сварицевицька цегла”.

Дубровицька громада здавна відома запасами торфу. Запаси сировини складають 63 066 тис. т, що залягають на площі 25 046 га, заторфованість території – 13,5%. Найбільша концентрація торфу простежується в долинах річок Стир, Горинь, Случ, Ствига. Найбільш відомим запасами торфу верхового типу є родовище «Морочно-1», що знаходиться на відстані 4 км на південний захід від с. Вербівка та 5 км на північний захід від с. Людин. Геологічне вивчення торфового родовища «Морочно-1» було розпочато у 1960-1963 рр. минулого століття. Ширина торфородовища коливається від 6 до 14 км. Поклади залягають нерівномірно і представлені трьома типами торфу. У 2007 році ТОВ «ТОРФ ЛЕНД Україна» отримало спеціальний дозвіл на видобування торфу. Площа ділянки, що передана під розробку торфу становить 203,4 га.

ТзОВ «Захід-Кварц» ведуть роботи з видобутку піску та гравію. Підприємство отримало спецдозвіл на користування надрами Велюнського родовища пісків.

Відновлено видобуток глини на родовищах Дубровицького району на ТОВ Цегельний завод «Полісся» і ПП «Сварицевицька цегла».

Також на території Дубровицького району інтенсивно ведуться роботи з видобутку бурштину. Вперше у 1984 році В. М. Мацуй та Є. В. Савронь відкрили



родовище з видобутку цієї цінної породи в околицях с. Вільне [5, 11]. Залягає «сонячний камінь» на глибинах до 20-30 метрів. Точних оцінок запасів немає, так як вони вивчені недостатньо.

Видобування бурштину не є легальною працею, тому зазвичай цим займаються прості селяни. Видобування бурштину незаконним способом здійснюється двома методами – шурфових покопів та гідропомповий. За першого використовують вертикальні колодязі глибиною до п'яти метрів, та, діставшись до водонасичених пісків, які містять бурштин, швидко вичерпують водопіщану жижу-пливун. Другий, більш поширений та новітній, полягає у вертикальному розмиві піщано-глинистих гірських порід напірними водами та піднятті уламків бурштину висхідними потоками води на поверхню. Для розмиву користуються гідропомповими агрегатами на основі потужних насосів, що складаються з двигуна і пожежного насоса. Сильний напір води, що нагнітається у горизонти залягання гірських бурштиноносних порід, утворює у свердловині пульпований розчин – перемішану глинисто-піщану, водонасичену суміш. Бурштин, маючи меншу питому вагу, ніж пульпа, виноситься потоком нагору.

З потоком води і бурштином на поверхню виноситься і великий об'єм піску, деструктурований матеріал алевритистих і глинистих порід. Вони радіально розносяться від свердловини гідророзмиву, це зумовлює перекриття первинного шару ґрунту. Потужність наміву при одноразовому видобутку становить від 5-30 см в центральній частині, а на відстані 7-15 м - 3-5 см. Середня потужність наміву становить 10-15 см. Враховуючи той факт, що таке добування відбувається багаторазово, у пригирловій частині відбувається накопичення наміву до 30-50 см, а на відстані 7-15 м – до 5-10 см, при граничній розповсюдженості на 15-20 см [5].

Після винесення часток на поверхню з устя водним потоком, відбувається їхній гравітаційний розподіл за законами гідродинаміки по площі навколо свердловини гідророзмиву. Таким чином крупність матеріалу, що відкладається, зменшується в напрямку від джерела виносу: крупний та середній пісок безпосередньо в кількох метрах від устя, середньо-дрібнозернистий пісок займає більшу площу наміву, алевритисті та глинисті часточки відносяться найдалі і формують кількасантиметровий кінцевий глинистий намів.

Зміна інтенсивності видобутку також впливає на формування наміву. Під час її зниження на поверхню переважаючої площі з потоком осідаючої площі з потоком осідають глинисті та гумусовані частинки, а при відновленні інтенсивності – пісок. Це пояснює шарувату будову гідропомпового наміву, де слабо-глинисті перемиті піски перешаровуються з піщано-глинистими гумусованими темно-сірими прошарками. Потужність і частота таких прошарків збільшується по мірі віддалення від устя свердловини.

Видобуток бурштину порушує екосистеми краю та наносить значних втрат сільському та лісовому господарству регіону.

Внаслідок гідропомпового видобутку бурштину первинний шар ґрунту в межах свердловини розмивається повністю, а навколо неї покривається 10-30



сантиметровим шаром алевритово-піщаного намиву. Таким чином, первинний суглинковий глеєвий болотяний ґрунт виявляється похованим під товщею дрібно- та тонкозернистих пісків, перешарованих гумусованими алевритами [11]. Шар намиву змінює не тільки механічний склад поверхневого шару ґрунту, а й приносить у собі цілу низку мінералів, які до цього не входили у склад первинного ґрунтового розрізу. Такими мінералами є слюди, глинисті мінерали, лігніт та інші. Мінералогічний склад намиву змінений. Первинний болотяний ґрунт суглинистого складу перекривається потужним шаром піщаних відкладів. Значні ділянки у межах громади перетворилися на глибокі провалля. Рекультивацію розкопаних ділянок ніхто не проводить. Загублена мотопомпами, перекопана на кілька метрів вглиб земля вже практично межує з Рівненським природним заповідником. Серед «місячного» пейзажу «чорних» розробок помітні стовпчики, якими різні бригади копачів розмежовують свою територію. Внаслідок видобутку бурштину простежуються негативні зміни природних ландшафтів: знищення первинного шару ґрунту в межах свердловини розмиву, а навколо неї він стає похований під товщею піску, деструкторованого матеріалу алевритистих і глинистих порід. Внаслідок незаконного видобутку бурштину знищуються десятки гектарів лісових масивів та земельних угідь, знищується трав'яний та чагарниковий яруси лісу, механічно пошкоджується коренева система дерев, часто дерева спилюються і викорчовуються. Надмірне надходження води у ґрунт призводить до загибелі кореневої системи дерев та порушення її стійкості. При добуванні бурштину на болотах відбувається руйнування екосистеми і утворення на її місці унікальної лучно-піщанистої системи острівного типу. Таке перетворення відбувається за рахунок того, що створений намив ховає під собою болотяний ґрунт та рослинність, а утворений ландшафт нагадує місячну поверхню – зрівняна піщанисто-глиняста площа позбавлена рослинного покриву, вкрита воронками від свердловин гідророзмиву (Рис. 2).

Досліджувана громада зазнала впливу наслідків аварії на ЧАЕС в плані забруднення. Дубровицька громада загалом вважається радіоактивно забрудненою, належить до II і III зон після аварії на Чорнобильській АЕС. До II-ої зони, тобто зони безумовного обов'язкового відселення належать громадяни, які проживають в селах Великі Озера, Шахи, Великий Черемель, Будимля. III-я зона – зона гарантованого добровільного відселення. До неї належать громадяни, які проживають в усіх інших населених пунктах, включаючи м. Дубровицю. В даний час рівень гама фону перебуває в межах норми. Основну роль на сьогодні відіграє внутрішнє опромінення. Значне місце тут займає вміст радіонуклідів у продуктах харчування. Найнебезпечнішими є молоко з індивідуального сектору й «дари» лісів – гриби, ягоди.

За поставарійний період радіонукліди ^{137}Cs і ^{90}Sr , періодично мігруючи вертикально та горизонтально, опинились у ґрунті.

Зареєстровано стійке забруднення ґрунтів та харчових продуктів ^{137}Cs і ^{90}Sr . Невідповідність чинним нормативам зафіксована в селах Черемель, Будимля,



Лугове, Удрицьк. На території громади радіоактивне забруднення пасовищної рослинності на різних природних та культурних випасах коливається досить суттєво. Якщо на культурних (переважно мінеральних ґрунтах) воно не перевищує 80-200 Бк/кг, то на природних, здебільш торфово-болотних та болотних (органогенних) ґрунтах коливається в межах 1700-6100 Бк/кг. При використанні багаторічних трав на пасовищах та сіна з лучних ділянок за вказаних рівнів забруднення радіонуклідами, простежується значне забруднення молока, яке впродовж усіх років після аварії на ЧАЕС залишається досить високим.



Рис. 2. Наслідки добування буритину у межах Дубровицької територіальної громади

Загальний радіологічний стан Дубровицької громади в розрізі його адміністративно-територіальних одиниць наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Радіологічний стан у межах населених пунктів Дубровицької громади

<i>Населений пункт (село)</i>	<i>Зона</i>	<i>Цезій в ґрунті, Бк/кг</i>	<i>Цезій в молоці, Бк/кг</i>	<i>Кількість вимірювань</i>
Бережки	3	70,7	32,8	181
Бережниця	3	32,7	25,2	99
Берестя	3	76,3	28,3	166
Білаші	3	50,1	23,8	1
Біле	3	140,1	70,2	52
Бродець	3	82,5	27,4	46
Будимля	2	64,6	222,8	101
Великий Черемель	2	104,2	304,4	31
Великі Озера	2	39,4	69,0	97
Велюнь	3	173,6	30,9	134
Вербівка	3	89,2	32,0	87
Висоцьк	3	83,8	31,0	366
Вільне	3	39,6	38,2	1
Городище	3	31,9	26,8	53
Грані	3	37,0	30,6	8
Грицьки	3	40,4	27,7	35
Місто Дубровиця	3	80,9	32,6	102
Жадень	3	39,1	56,3	149
Загребля	3	149,5	31,7	38
Залішани	3	33,5	30,8	2
Залужжя	3	70,7	32,4	246
Заслуччя	3	71,8	40,3	31
Зелень	3	20,4	35,8	56
Золоте	3	41,3	31,6	115
Колки	3	54,6	24,6	135
Кривиця	3	30,6	30,0	53
Крупове	3	39,8	30,4	115
Кураш	3	31,6	27,0	1
Лісове	3	62,7	70,0	98
Літвиця	3	43,4	29,2	46
Лугове	3	105,5	99,3	86
Людинь	3	112,0	56,2	125



<i>Населений пункт (село)</i>	<i>Зона</i>	<i>Цезій в ґрунті, Бк/кг</i>	<i>Цезій в молоці, Бк/кг</i>	<i>Кількість вимірювань</i>
Лютинськ	3	95,1	31,1	128
Миляч	3	87,9	86,7	159
Мочулище	3	43,1	30,7	135
Нивецьк	3	27,9	27,4	61
Озерськ	3	23,6	33,3	112
Орв'яниця	3	49,8	28,7	214
Осова	3	31,3	24,0	140
Партизанське	3	107,4	26,2	75
Переброди	3	27,3	110,8	42
Підлісне	3	50,6	30,6	109
Порубка	3	94,0	30,1	108
Працюки	3	52,8	36,0	11
Різки	2	67,5	-	26
Рудня	3	129,1	48,2	11
Сварицевичі	3	28,4	33,6	142
Селець	3	77,4	28,7	45
Смородськ	3	124,3	30,4	78
Соломіївка	3	50,4	25,6	137
Трипутня	3	65,1	34,0	84
Тумень	3	67,0	32,8	56
Удрицьк	3	116,3	74,0	133
Узлісся	3	37,5	27,4	85
Хилин	3	59,5	30,2	1
Хочин	3	48,5	35,4	2
Червоне	3	55,7	30,3	1
Шахи	2	71,5	94,0	52
Ясинець	3	79,6	28,0	

Складено за даними управління екології і природних ресурсів у Рівненській області

Для виявлення стану ключових водних об'єктів Дубровицької громади проаналізовано результати аналітичних досліджень моніторингових організацій Рівненської області. Дослідження базувались на геосистемних принципах [2, 7, 15]. Застосовано методику екологічної оцінки якості вод з використанням екологічних показників, що забезпечують повноту та об'єктивність оцінки якості поверхневих вод шляхом використання даних, які стосуються особливостей водного середовища [9]. Екологічна оцінка якості поверхневих вод охоплює загальні та специфічні показники. Характеристики сольового складу й еколого-санітарні (трофо-сапробні) ознаки вод вказують на звичайні властиві водним



екосистемам інградієнти, концентрація яких може змінюватись під впливом господарської діяльності. Специфічні показники характеризують вміст у воді шкідливих речовин токсичної та радіаційної дії. Загалом система використаної оцінки якості поверхневих вод охоплює три блоки спеціалізованих класифікацій: за показниками сольового складу, за трофо-сапробіологічними (еколого-санітарними) показниками (прозорість, завислі речовини, концентрація іонів водню, азоту, фосфору, БСК, біомаса фітопланктону), за показниками вмісту специфічних речовин токсичної та радіаційної дії. З метою проведення оцінки екологічного стану водних об'єктів використано систему показників, що суттєво впливають на властивості води. Водночас, показники групуються у відповідні блоки, згідно поданої класифікації. Вихідною інформацією даними для оцінки якості води є результати контролю водних об'єктів досліджуваної території, що зібрані та опрацьовані мережею пунктів спостережень і лабораторій обласного управління екології та природних ресурсів у Рівненській області.

Воду за поданими показниками поділяють на 5 класів. Варто зазначити, що клас якості води – це рівень її якості, встановлений на основі прояву числових значень показників, що аналізувались. Середньоарифметичні значення для кожного з показників порівнюються з відповідними критеріями в межах блоків. На підставі цього визначають клас якості води у певному водному об'єкті за кожним із показників. Блокові індекси (I_1 , I_2 , I_3) визначаються як значення номерів категорій усіх використаних показників у блоці.

Останній етап оцінки полягає в обчисленні інтегрального екологічного індексу I_E , використання якого є доцільним для планування водоохоронної діяльності, здійснення екологічного та еколого-економічного районування, екологічного картографування (Табл. 2). Значення екологічного індексу якості води визначають за формулою:

$$I_E = \frac{I_1 + I_2 + I_3}{3} \quad (1), \text{ де}$$

I_E – інтегральний екологічний індекс якості води;

I_1 – сумарний індекс показників сольового складу води;

I_2 – сумарний індекс трофо-сапробіологічних (еколого-санітарних) показників води;

I_3 – сумарний індекс показників вмісту специфічних речовин у воді.



Таблиця 2

Інтегральний індекс якості поверхневих вод Дубровицької ТГ

Назва пункту	Сумарний індекс I_1	Сумарний індекс I_2	Сумарний індекс I_3	Інтегральний індекс I_E
Річки				
Горинь	2	3	1	2
Случ	2	3	1	2
Стубла	2	3	1	2
Льва (Олва)	2	3	1	2
Чаква	1	4	1	2
Озера				
Велике Почаївське	2,5	3	1	2,2
Сомине	2,5	3	1	2,2
Озерське	3	3,5	1,5	2,7

Складено на основі власних розрахунків за методикою екологічних показників [9]

Застосування методики екологічних показників щодо оцінки стану водних потоків та водойм замкнутого типу засвідчує певну ймовірність їх евтрофікації, з урахуванням зовнішнього впливу та особливостей природного самоочищення. Вода в межах досліджуваних водних потоків відзначається інтегральним екологічним індексом – 2 і відноситься до другого класу за якістю, що засвідчує її добрий стан, відносну чистоту та мезотрофність. Досліджувані замкнуті водойми має дещо вищий інтегральний екологічний індекс – 2,2-2,7, що характеризує її як недостатньо чисту та мезоевтрофну. Варто зазначити, що ситуація може значно погіршитись при посиленні навантаження, а вода за якістю перейти у наступний клас, що визначатиме її як евтрофовану. Особливо це стосується замкнутих водойм. Отже, необхідно впровадити чіткі норми антропогенного навантаження на поверхневі води парку. Зокрема, це стосується застосування мінеральних добрив та пестицидів, використання узбережних зон для випасання худоби,

Висновки. Встановлено, що в межах Дубровицької громади, яка має унікальні та перспективні для освоєння та використання природні ресурси, простежується низка екологічних проблем, що потребують негайного вирішення: нищівний вплив гірничодобування на ландшафти загалом, а також на рослинний і ґрунтовий покрив, радіоактивне забруднення природних компонентів, виснаження земель, занедбання водних об'єктів у результаті їх замулення, заґачення, заростання та забруднення [13].

Серед основних напрямків оптимізації природокористування та збереження довкілля: встановлення контролю за видобутком бурштину та невідкладне відновлення порушених ділянок. Досліджувана місцевість, попри економічну



вигідність її використання, перебуває у загрозовому стані і є небезпечною для прилеглих територій, а отже потребує оптимізації стану шляхом рекультивції порушених земель. Запропоновано оптимізувати стан порушених земель шляхом їх відновлення у лісогосподарському або рекреаційному напрямках, які є доцільними з урахуванням природних особливостей території та потреб населення [6, 14]. Доцільно вжити заходів щодо зменшення впливу пересувних джерел викидів на атмосферне повітря. Детального дослідження потребують водойми і водні потоки з метою окреслення напрямків їх подальшої охорони та раціонального використання. Важливо налагодити підтримання біологічного різноманіття у природних середовищах існування, а також сприяти розширенню мережі заповідників, заказників і національних парків з метою збереження природних комплексів. Зважаючи на природні особливості території, з економічної та екологічної позицій варто підвищувати ефективність використання рекреаційного потенціалу території шляхом створення відповідної інфраструктури, популяризації інформації в ЗМІ та соцмережах. Використання природного потенціалу не тільки для відпочинку населення, а й з метою підвищення їхньої екологічної свідомості, завдяки екскурсіям унікальними місцями дубровицького краю, сприятиме піднесенню екологічної свідомості населення та, в подальшому, збереженню природи.

Література

1. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2020»: веб-сайт. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/#atlas> (дата звернення: 05.11.2025)
2. Водозабори району: Дубровицька громада. Інтерактивна карта водозабірних споруд України: веб-сайт. URL: <https://nadra.gov.ua/nmap/appWater.html> (дата звернення: 03.11.2025)
3. Войчун Н. І., Андрейчук Ю. М., Жданюк Б. С., Аналіз антропогенного навантаження на природне середовище Рівненської області. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2016. № 1–2 (25). С. 77–82.
4. Давидчук В. С. Баланс цезію-137 у ландшафтній зоні відчуження ЧАЕС. Географічний журнал. 1996. № 4. С. 39–46.
5. Красовський Г. Я., Шумейко В. О., Ключко Т. О., Семенцова Н. І. Інформаційні технології моніторингу екологічних наслідків видобутку бурштину в Україні Науково-технічний журнал. Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. 2018. Вип № 2 (18). С. 107–117.
6. Коротун О. П. Рекультивация порушених земель як спосіб підвищення рекреаційного потенціалу Рівненської області. Інтелект XXI. Екологічні проблеми. 2019. № 4. С. 117–122.
7. Курганевич Л. П., Холодько Ю. П. Стан та використання водних ресурсів Дубровицької ОТГ Рівненської області. Сталий розвиток: захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування: 2022 рік: матеріали VII Міжнародного 89 молодіжного конгресу, 10 – 11 лютого 2022 р. Львів : Національний університет «Львівська Політехніка», 2021. С. 101–103.
8. Малишева Л. Т., Матушевська Т. В. Дубровиччина: історія і сьогодення: наук.-допом. бібліогр. покажч. Рівне Волинські обереги, 2017. 206 с.



9. Методика екологічної оцінки стану поверхневих вод України. Київ: Вид. УНДІБЕП, 1996. 48 с.
10. Полешко О. І. Історія рідного краю URL: http://osvitasvar.ucoz.ua/istoria/o.poleshko.istorija_ridnogo_kraju.pdf (дата звернення: 03.11.2025)
11. Потіха А. Проблема видобутку бурштину: сучасний стан та перспективи вирішення: стаття. «Україна: події, факти, коментарі». Інформаційноаналітичний журнал. 2016. №5. С. 36–44.
12. Природа Рівненської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів: Видавниче об'єднання «Вища школа», 1976. 156 с. URL: <https://collectedpapers.com.ua/ru/category/nature-of-rivne-region>
13. Про стратегію розвитку Рівненської області на період до 2027 року: вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0487737-11#Text> (дата звернення: 11.11.2025)
14. Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є. Геоекологічні наслідки добування крейди (родовище Дачне). Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Одеса : Гельветика, 2025. Вип. 5 (5). С.188–197. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.5.18>
15. Чижевська Л. Т. Теорія і методика визначення якості поверхневих вод у Волинській області. Природа Західного Полісся та прилеглих територій. Луцьк, 2018. № 15. С 34–39.

References

1. Atlas administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy. Novyi raionnyi podil ta terytorialni hromady: 2020» (2020). [Atlas of the administrative-territorial structure of Ukraine. New district division and territorial communities]: veb-sait. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/#atlas> ([in Ukrainian]).
2. Vodozabory raionu: Dubrovytska hromada. Interaktyvna karta vodozabirnykh sporud Ukrainy [Water intakes of the district: Dubrovytska community. Interactive map of water intake structures of Ukraine: website]: veb-sait. URL: <https://nadra.gov.ua/nmap/appWater.html> ([in Ukrainian]).
3. Voichun N. I., Andreichuk Yu. M., & Zhdaniuk B. S.(2016). Analiz antropohennoho navantazhennia na pryrodne seredovyshche Rivnenskoï oblasti. Liudyna ta dovkillia [Analysis of anthropogenic load on the natural environment of the Rivne region. Man and environment.]. *Problemy neoekolohii [Problems of neoecology]*. 1–2 (25). S. 77–82. ([in Ukrainian]).
4. Davydchuk V. S.(1996) Balans tseziuu-137 u landshaftnii zoni vidchuzhennia ChAES [Cesium-137 balance in the landscape zone of the Chernobyl nuclear power plant exclusion zone.]. *Heohrafichnyi zhurnal [Geographical journal]*. 4. S. 39–46. ([in Ukrainian]).
5. Krasovskiy H. Ya., Shumeiko V. O., Klocho T. O., & Sementsova N. I. (2018). Informatsiini tekhnolohii monitorynhyu ekolohichnykh naslidkiv vydobutku burshtynu v Ukraini [Information technologies for monitoring the environmental consequences of amber mining in Ukraine] *Naukovo-tekhnichnyi zhurnal. Ekolohichna bezpeka ta zbalansovane resursokorystuvannia [Scientific and technical journal. Ecological safety and balanced resource use]*. 2 (18). S. 107–117. ([in Ukrainian]).
6. Korotun O. P.(2019) Rekultyvatsiia porushenykh zemel yak sposib pidvyshchennia rekreatsiinoho potentsialu Rivnenskoï oblasti [Reclamation of disturbed lands as a way to increase the recreational potential of the Rivne region.]. *Ekolohichni problemy [Ecological problems]*. 4. S. 117–122. ([in Ukrainian]).
7. Kurhanevych L. P., & Kholodko Yu. P. (2021) Stan ta vykorystannia vodnykh resursiv Dubrovytskoï OTH Rivnenskoï Oblasti. Stalyi rozvytok: zakhyst navkolyshnoho seredovyshcha. Enerhooshchadnist. Zbalansovane pryrodokorystuvannia: 2022 rik: materialy VII Mizhnarodnoho 89 molodizhnogo konhresu, 10 – 11 liutoho 2022 r. [State and use of water resources of Dubrovytsia AH Rivne Oblast. Sustainable development: environmental protection. Energy saving. Balanced nature management: 2022: materials of the VII International 89th Youth Congress, February 10–11, 2022. Lviv: National University] Lviv :, S. 101–103. ([in Ukrainian]).



8. Malysheva L. T., & Matushevskaya T. V. (2017). Dubrovychchyna: istoriia i sohodennia: nauk.-dopom. bibliohr. Pokazhch [Dubrovych region: history and present: scientific-auxiliary bibliography. index.]. Rivne, 206 s. ([in Ukrainian].
9. Metodyka ekolohichnoi otsinky stanu poverkhnevyykh vod Ukrainy [Methodology for ecological assessment of the state of surface waters of Ukraine].(1996). Kyiv, 48 s. ([in Ukrainian].
10. Polieshko O. I. (2025). Istoriia ridnoho kraiu [History of the Native Land] URL: http://osvitasvar.ucoz.ua/istoria/o.poleshko.istorija_ridnogo_kraju.pdf ([in Ukrainian].
11. Potikha A. (2016). Problema vydobutku burshtynu: suchasnyi stan ta perspektivy vyrishennia: statia [The problem of amber extraction: current state and prospects for solution: article.] . «Ukraina: podii, fakty, komentari». Informatsiinoanalitichnyi zhurnal [Ukraine: events, facts, comments. Information-analytical journal]. 5. S. 36–44. ([in Ukrainian].
12. Herenchuk K. I. (1976). Pryroda Rivnenskoï oblasti [Nature of the Rivne region]. Lviv:», 156 s. URL: <https://collectedpapers.com.ua/ru/category/nature-of-rivne-region> ([in Ukrainian].
13. Pro stratehiiu rozvytku Rivnenskoï oblasti na period do 2027 roku: vebseit. [On the development strategy of the Rivne region for the period until 2027:]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0487737-11#Text> (data zvernennia: 11.11.2025) ([in Ukrainian].
14. Chyzhevska L. T., Karpiuk Z. K. & Kacharovskiy R. Ye.(2025). Heoekolohichni naslidky dobuvannia kreidy (rodovyshe Dachne) [Geoecological consequences of chalk extraction (Dachne deposit)..]. Heohrafichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Geographical journal of the Lesya Ukrainka Volyn National University]. Odesa,. 5 (5). S.188–197. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.5.18>([in Ukrainian].
15. Chyzhevska L. T. (2018). Teoriia i metodyka vyznachennia yakosti poverkhnevyykh vod u Volynskii oblasti [Theory and methodology for determining the quality of surface waters in the Volyn region]. Pryroda Zakhidnoho Polissia ta prylehlykh terytorii [Nature of Western Polissya and adjacent territories]. Lutsk, 2018. № 15. S 34-39. ([in Ukrainian].

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

Nº 11(54) 2025

Podepsáno k tisku ze dne 21. Listopadu 2025

Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk

Headset Times New Roman.

Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.